

Archeologienota met Beperkte Samenstelling

Kortesseem, Herinrichting N20
Fase II – Bebouwde kom
Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota met Beperkte Samenstelling Kortesseem, Herinrichting N20 Fase II. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur

Ben Van Genechten

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2022-0241

Plaats en datum

Gent, 7 september 2022

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 2183
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

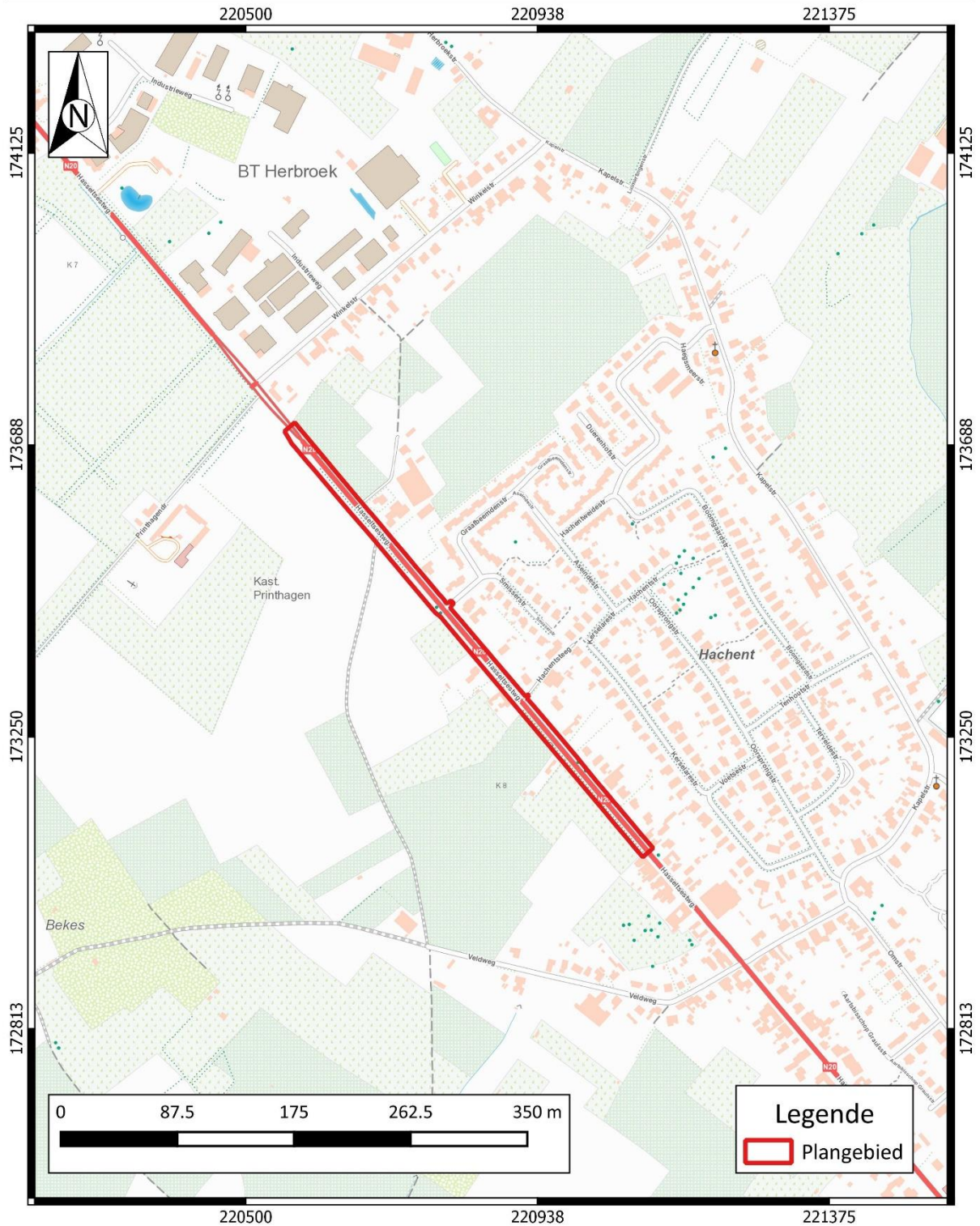
1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	5
1.4	Huidige situatie en geplande werken	5
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	7
1.5	Randvoorwaarden	14
2	Bureauonderzoek	14
2.1	Werkwijze en strategie	14
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	14
2.1.2	Onderzoeksvragen	14
2.1.3	Methoden en technieken.....	15
2.2	Assessmentrapport	15
2.2.1	Cartografische bronnen	15
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	16
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	16
2.3.2	Archeologische verwachting.....	16
2.4	Besluit.....	16
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	16
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	17
3	Samenvatting.....	18
4	Lijsten.....	19
4.1	Figurenlijst.....	19
4.2	Plannenlijst.....	19
5	Bibliografie	20

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

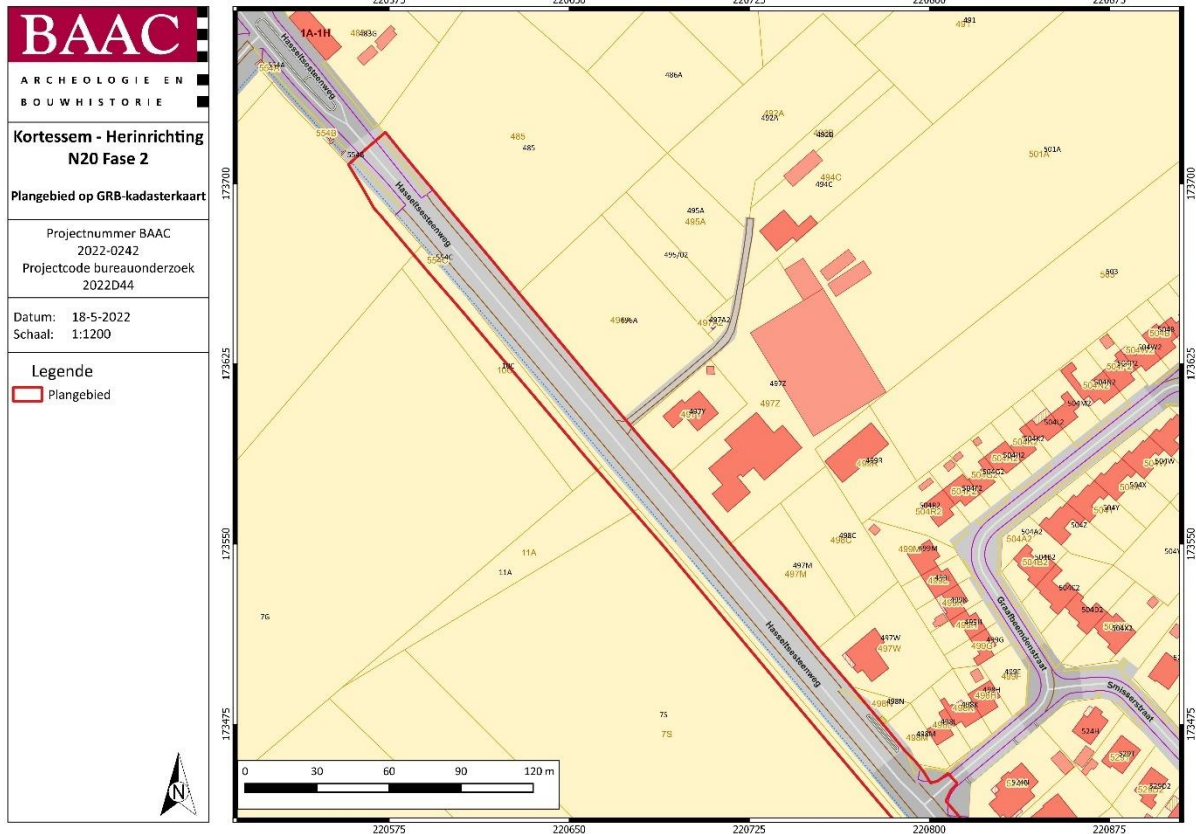
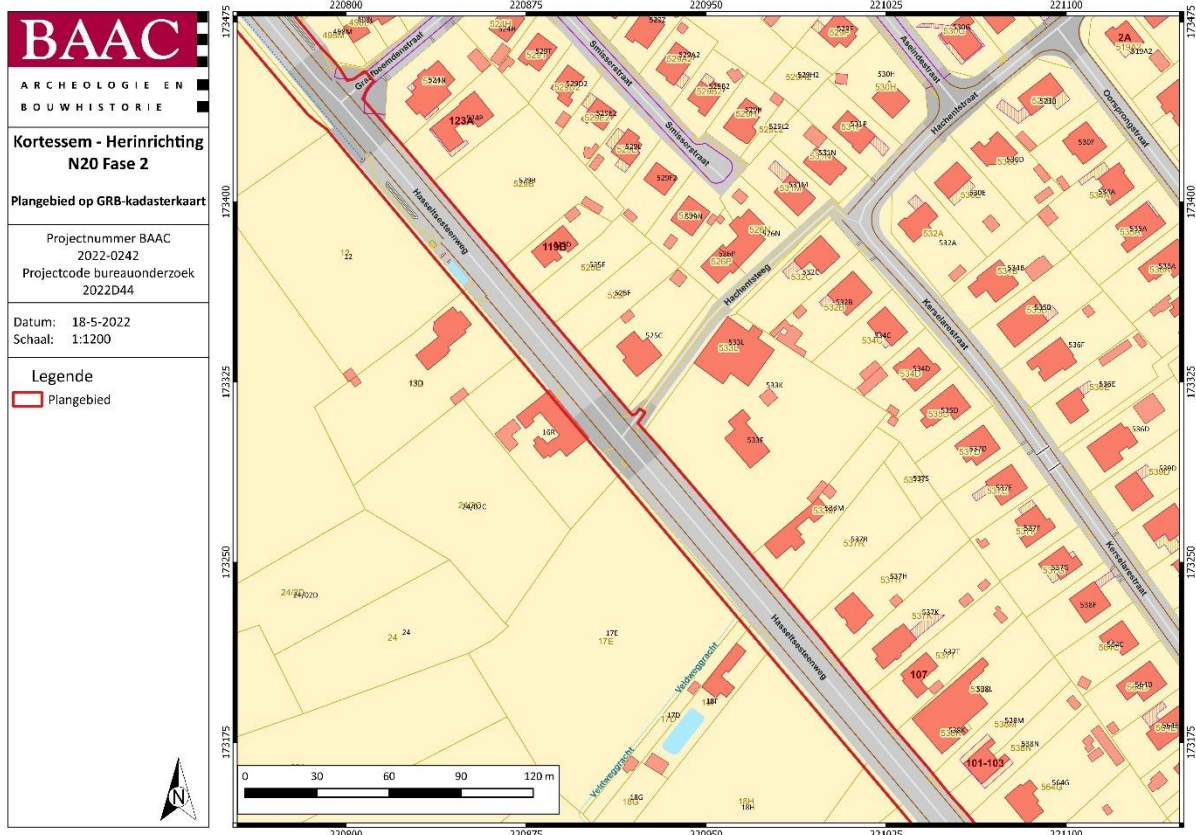
Naam site	Kortesseem, Herinrichting N20 Fase II		
Ligging	Hasseltsesteenweg, gemeente Kortesseem, provincie Limburg		
Kadaster	Kortesseem, Afdeling 1, Sectie E, Percelen 506S2, 20C, 20F, 20E, 20D, 18H, 18F, 17D, 17E, 16R, 13D, 12, 7S, 11A, 10C, 7V en openbaar domein.		
Coördinaten	Noordwest:	x: 220557,95	y: 173721,47
	Noordoost:	x: 221110,81	y: 173721,47
	Zuidwest:	x: 220557,95	y: 173070,12
	Zuidoost:	x: 221110,81	y: 173070,12
Oppervlakte plangebied	Ca. 17925 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	Ca. 17925 m ²		
Kartering gewestplan	Woongebied (0100)		
	Agrarisch gebied (0900)		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2022-0242		
Bureauonderzoek	Projectcode	2022D44	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00020)	
	Betrokken actoren	Ben Van Genechten (archeoloog)	
	Betrokken derden	/	

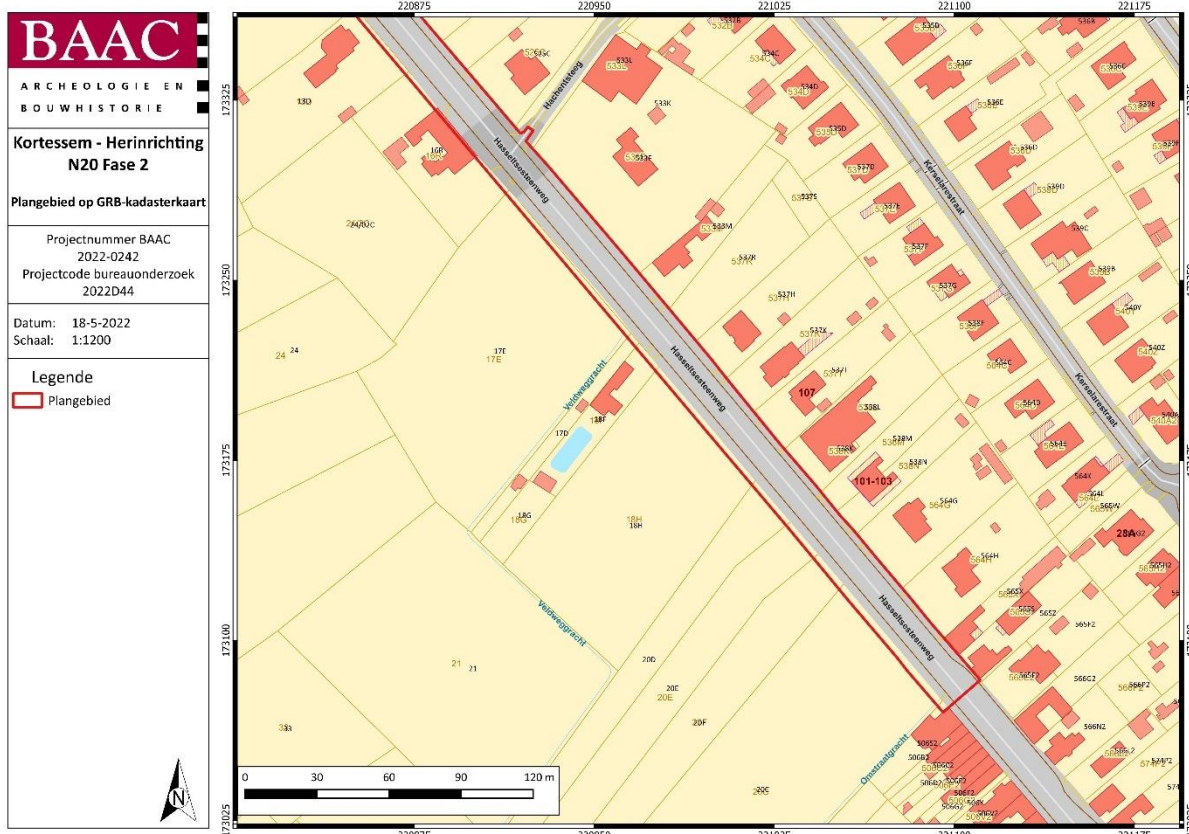
BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE	Kortesseem - Herinrichting N20 Fase 2 Plangebied op topografische kaart		Datum: 18-5-2022
	Projectnummer BAAC 2022-0242	Projectcode bureauonderzoek 2022D44	Schaal: 1:7000

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 18.05.2022)

¹ AGIV 2022e

Plan 2: Plangebied (detail) op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 18.05.2022)Plan 3: Plangebied (detail) op kadasterkaart (GRB)³ (digitaal; 1:250; 18.05.2022)² AGIV 2022b³ AGIV 2022b

Plan 4: Plangebied (detail) op kadasterkaart (GRB)⁴ (digitaal; 1:250; 18.05.2022)

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels **vooronderzoek zonder/met ingreep in de bodem**.

Echter kan het in enkele specifieke dossiers snel blijken dat de noodzaak voor een dergelijk verder vooronderzoek overbodig is. Indien namelijk bij de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het

⁴ AGIV 2022bAGIV 2022aAGIV 2022aAGIV 2022a

onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader, kan worden aangetoond dat:

1. met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2. de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3. verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, kan de opmaak van een volwaardige archeologienota achterwege gelaten worden en overgegaan worden naar de opmaak van een **Archeologienota met Beperkte Samenstelling** waarbij de rapportering van het bureauonderzoek beperkt wordt (Code van Goede Praktijk 12.5.3.3).

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer de herinrichting van de N20 gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wegenis en fietspaden, de aanplanting van bomen en de aanleg van RWA- en DWA-leidingen) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Kortesseme, herinrichting N20 Fase II* bedraagt ca. 17925 m², de geplande bodemingrepen hebben eveneens oppervlakte van ca. 17925 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).⁵ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien het plangebied grotendeels in woongebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

De huidige situatie wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door de N20. Ten noorden van de steenweg bevindt zich veelal lintbebouwing. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich veelal akkerland en/of fruitboomgaarden.

⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021.

Figuur 1: Zicht op de N20 richting centrum Kortesseem ter hoogte van het kruispunt
N20/Printhagendreef/Winkelstraat⁷

⁶ AGIV 2022c

⁷ GOOGLE 2022

Figuur 2: Zicht op de N20 richting Hasselt vanuit het centrum van Kortesse⁸

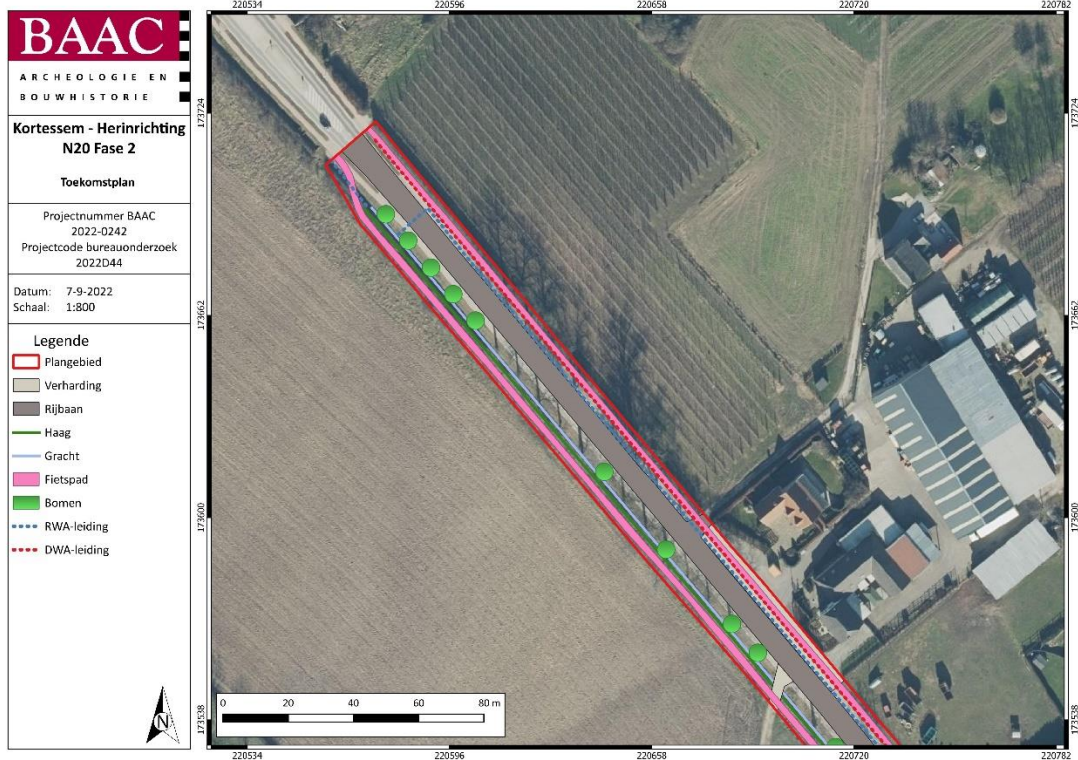
1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

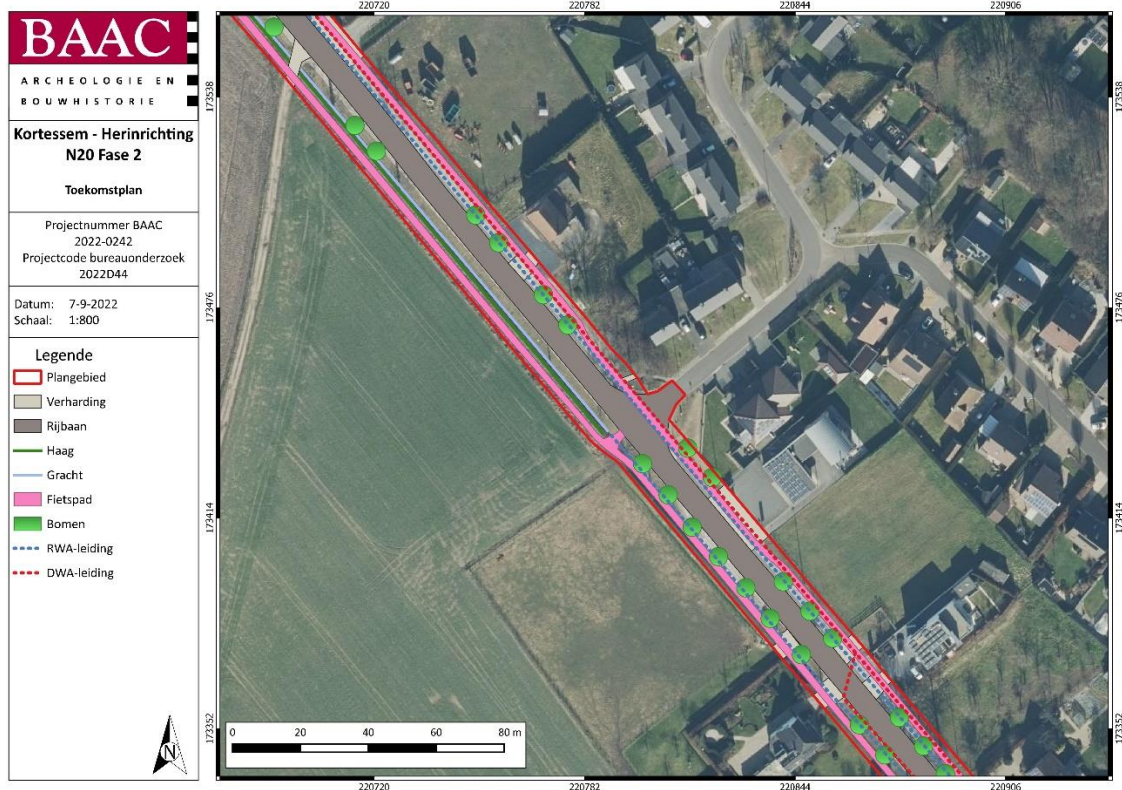
De opdrachtgever plant op het terrein de herinrichting van de N20. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

De huidige steenweg alsook het fietspad zal vernieuwd worden. Langsheen het traject wordt ook de aanplanting van bomen, andere beplanting en een graszone voorzien. De bestaande gracht en meidoornhaag blijven – deels – behouden. Het fietspad kent een verstoringsdiepte van 36 cm. De maximale verstoringsdiepte van de rijbaan bedraagt ca. 80 cm. Langsheen het traject wordt de aanleg van RWA- en DWA-leidingen voorzien.

⁸ GOOGLE 2022

*Plan 6: Plangebied (detail) met weergave van toekomstige inplanting⁹ op orthofoto¹⁰
(digitaal; 1:1; 07.09.2022)*

*Plan 7: Plangebied (detail) met weergave van toekomstige inplanting¹¹ op orthofoto¹²
(digitaal; 1:1; 07.09.2022)*

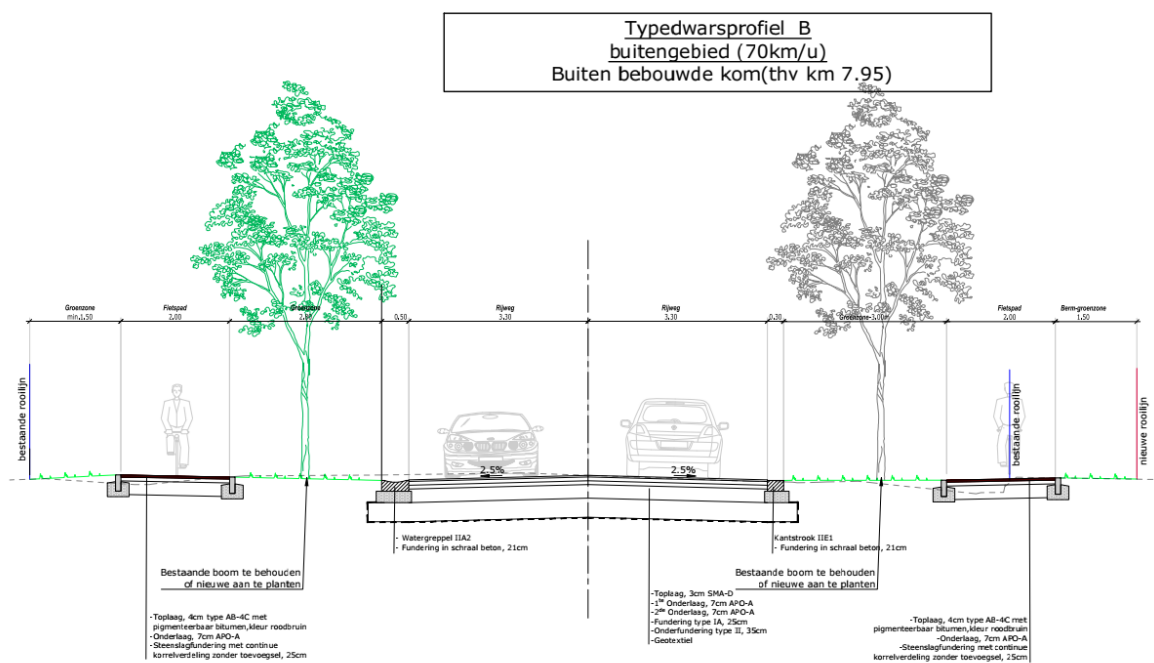
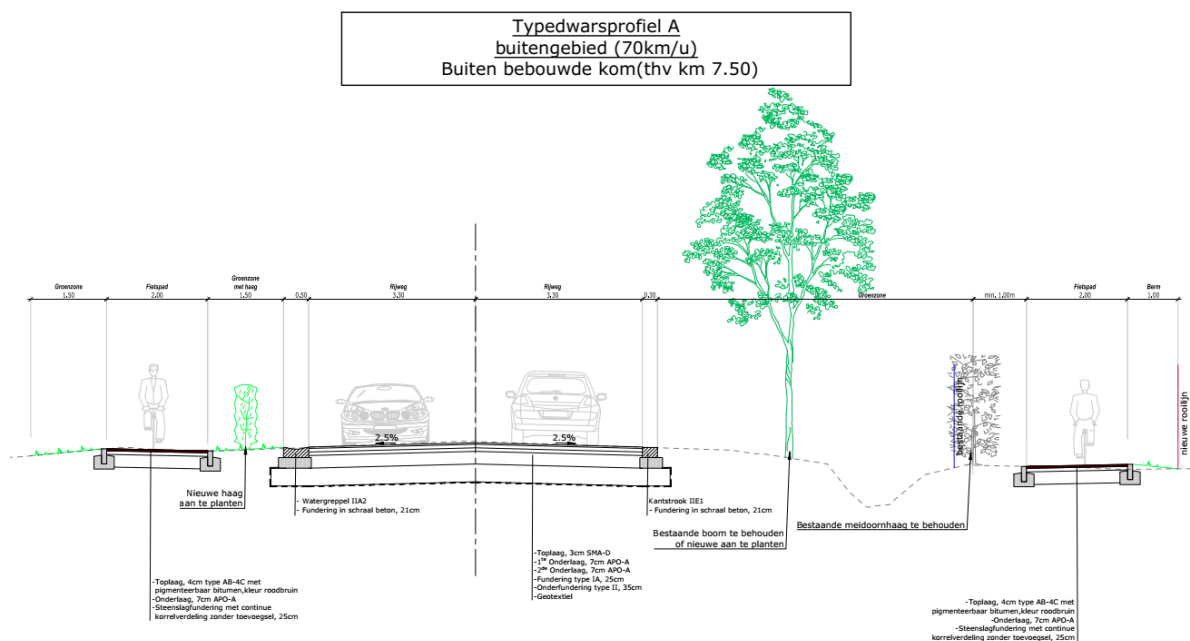
⁹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

¹⁰ AGIV 2022d

¹¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

¹² AGIV 2022d

¹⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

bestaande rooilijn

2.0%

2.50%

2.50%

2%

nieuwe rooilijn

Rijweg 3.00

overrijdschouder 2.50

Rijweg 3.00

Tussenschouder 1.25

Rijweg 2.00

Baan 1.50

betonstraatstenen 230/110/100mm, medium grijs, elektoogverband
-bed van grandaadmengsel 0/4, 3cm
-Steenslagfundering met continue korrelverdeling volgens 5-4-3, 20cm

Toplaag, 4cm type AB-4C met pigmenteerbaar blauw, kleur roodbruin
-Onderlaag, 7cm APO-A
-Steenslagfundering met continue korrelverdeling zonder toevoegsel, 25cm

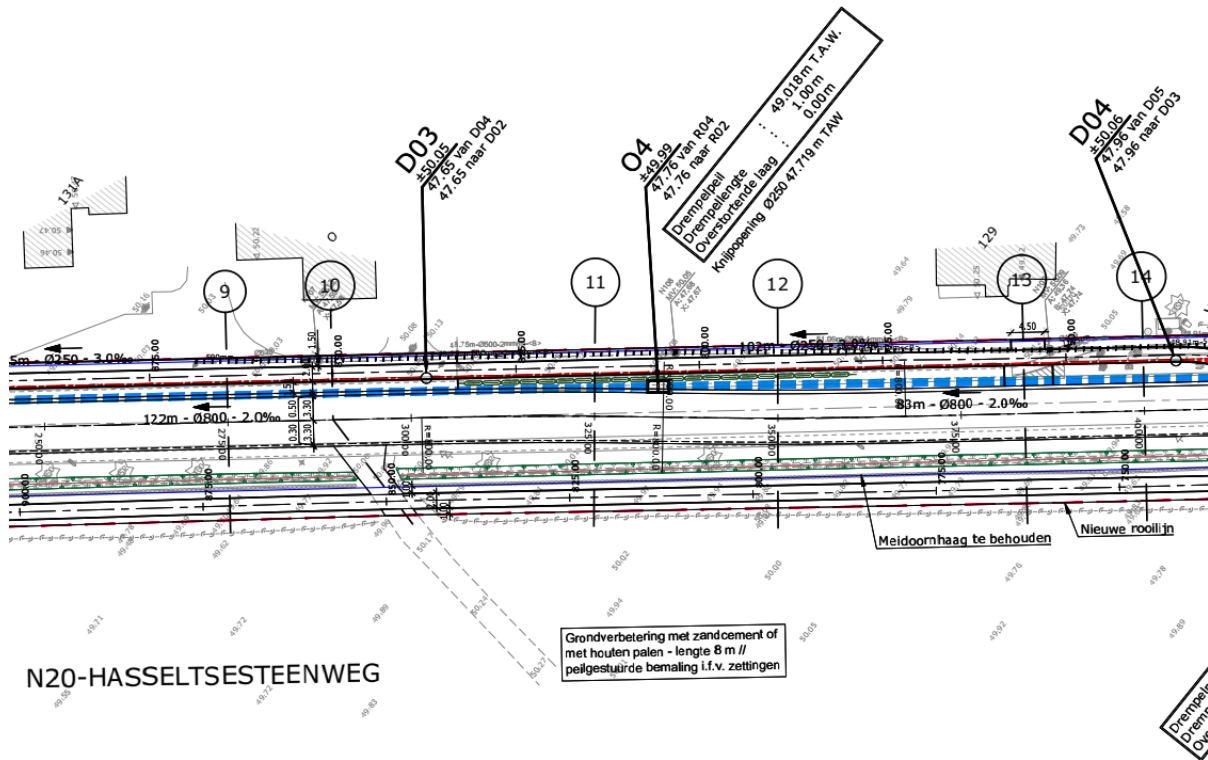
Kantstrook type IIE1
- Fundering in schraal beton, 21cm

- Figuratietebon, 21cm
- Fundering type IA, 21cm
- Onderfundering type II, 35cm
- Geotextiel

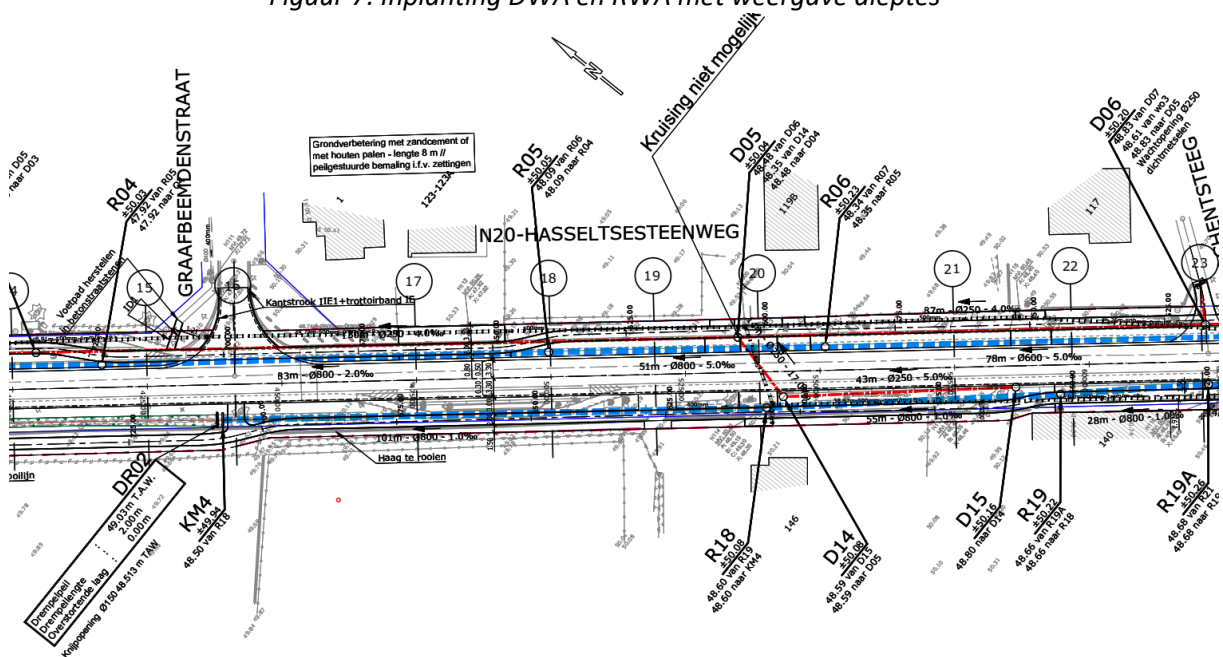
TPG treettoirband IIE / kantstrook IIE1
- Fundering in schraal beton, 21cm

- Toplaag, 3cm SMA-D
- 1st Onderlaag, 7cm APO-A
- 2nd Onderlaag, 7cm APO-A
- Fundering type IA, 25cm
- Onderfundering type II, 35cm
- Geotextiel

²⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

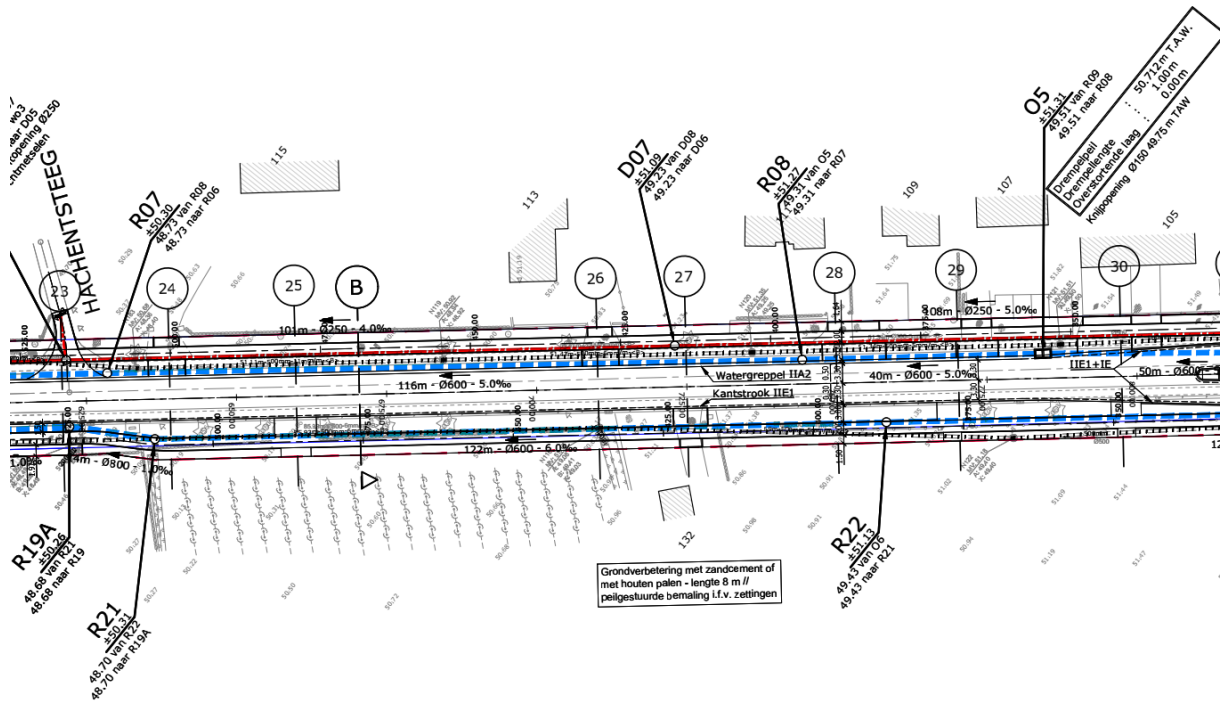
Figuur 7: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes²¹

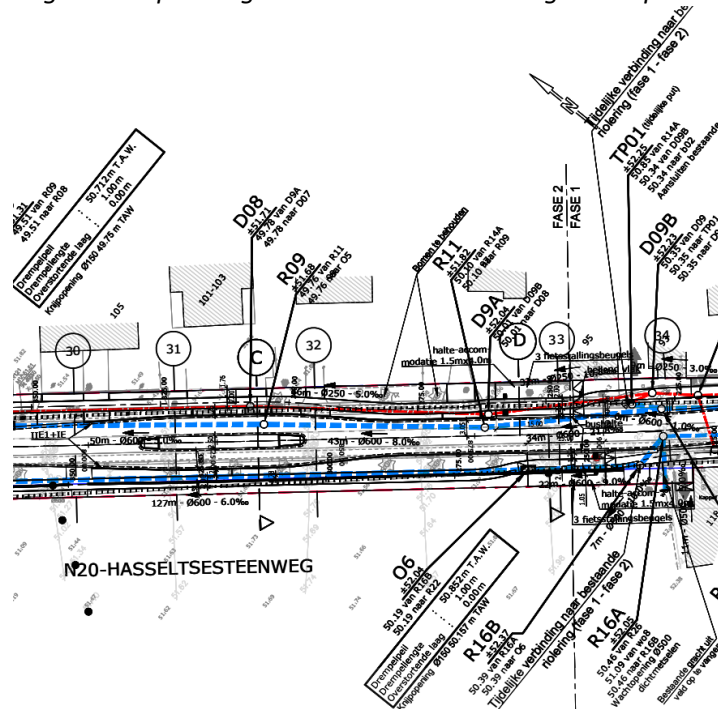
Figuur 8: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes²²

²¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

²² Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 9: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes²³

Figuur 10: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes²⁴

²³ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

²⁴ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Impactanalyse

Het overgrote deel van de ingrepen is zeer ondiep. De werken vinden plaats binnen een bestaand weggabarit en de geplande dieptes zullen niet (veel) dieper gaan dan de huidige verstoringen. Hierbij wordt de weg vernieuwd binnen de bestaande contouren van de huidige weg.

De DWA-leiding wordt voorzien tussen + 46.34 en 50.41 m TAW. Voor de RWA-leiding is dit tussen + 45.90 en 50.85 m TAW. Het maaiveld situeert zich langsheen het traject tussen + 47.65 en + 52.23 m TAW.

De geplande werken zullen geen of een zeer geringe impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

1.5 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt dit doel door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Binnen de opzet van deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de historische beschrijving van het onderzoeksterrein (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoringen zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende historische en geografische bronnen.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto

Historische en archeologische kaarten:

- Ferrariskaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

2.2 Assessmentrapport

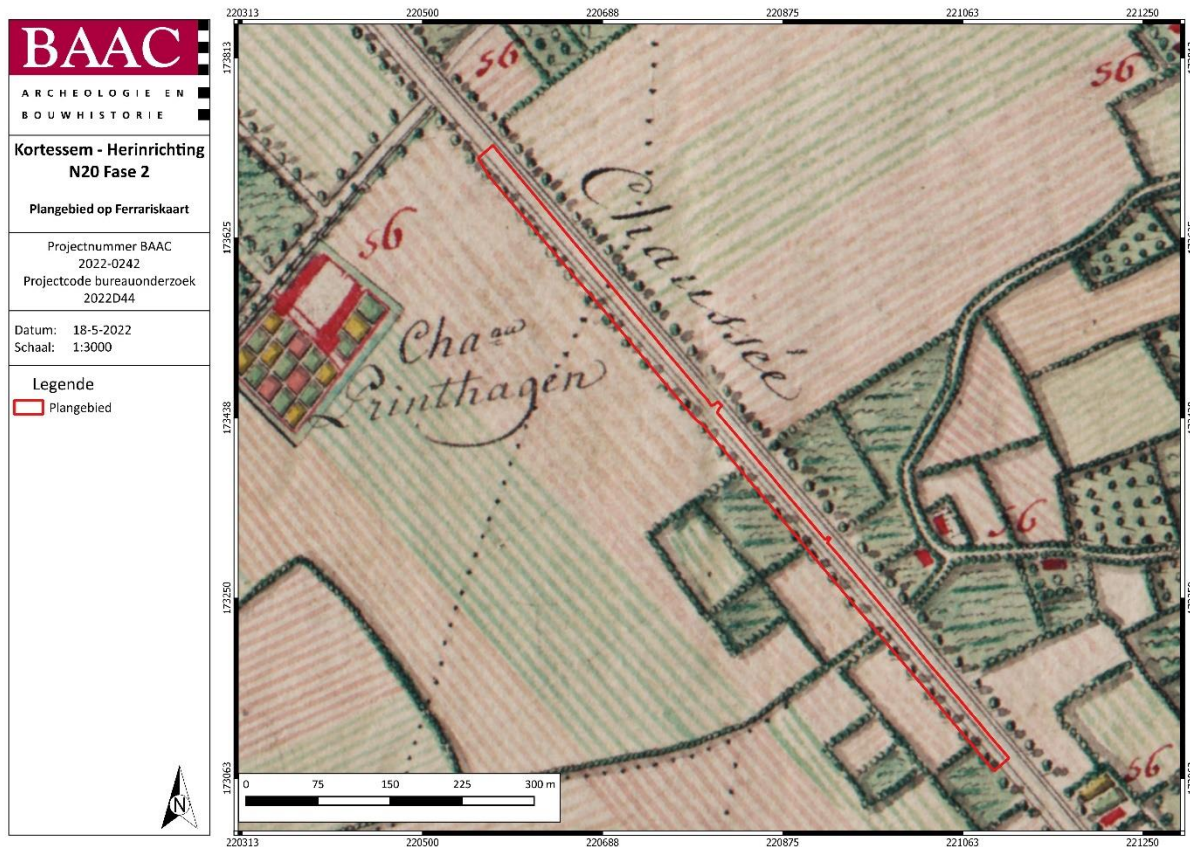
In een standaard archeologienota wordt in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied. Echter, gezien het hier gaat om een archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel dieper ingegaan op de beschrijving van de historiek van het plangebied. Dit aspect wordt geconfronteerd met de krijtlijnen van de toekomstige werken.

2.2.1 Cartografische bronnen

Ferraris (1771-1778)

Het plangebied omvat de huidige N20 oftewel Hasseltsesteenweg in Kortesse. De benaming steenweg duidt op een grote verharde weg met rechtlijnig karakter. Het gros van dit type weg werd in onze gewesten aangelegd tussen het midden van de 18de en het midden van de 19de eeuw. Voordien gebeurden verplaatsingen via lokale onverharde wegen. Reeds op de Ferrariskaart (1771-1778)²⁵ wordt de N20 weergegeven. Dit impliceert dat het plangebied minstens van voor 1771 in gebruik was als steenweg.

²⁵ GEOPUNT 2022a

Plan 10: Plangebied op de Ferrariskaart²⁶ (analoog; 1:11520; 18.05.2022)

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het plangebied is minstens vanaf 1771 in gebruik als steenweg. Hierdoor moet het projectgebied quasi volledig verstoord zijn geraakt in de loop van de 19de en 20ste eeuw. Het verharderen van deze weg alsook het plaatsen van reeds aanwezige nutsleidingen heeft immers met zekerheid impact gehad op het bodemarchief.

2.3.2 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische ontwikkeling binnen het plangebied kan gezegd worden dat er hoogstwaarschijnlijk geen archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Dit geldt zeker voor de impactzone van de geplande werken. De opbouw van de huidige wegnis zal het bodemarchief namelijk tot een zekere diepte reeds verstoord hebben. De aanleg van reeds aanwezige nutsvoorzieningen zullen diepgaand archeologische resten weggegraven hebben.

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Aan de hand van de ontwikkelingen binnen het plangebied werd reeds gesteld dat de archeologische verwachting binnen de impactzone van de geplande werken eerder laag is. De confrontatie van deze verwachting met de geplande werken doet inzien dat het kennispotentieel hierdoor evenzeer zeer laag

²⁶ GEOPUNT 2022a

is. De toekomstige werken zullen met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is er voldoende informatie over de afwezigheid van archeologische waarden binnen de contouren en impactzone van de geplande werken. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek²⁷ niet aangewezen.

²⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer de herinrichting van een deel van de N20 gebeuren.

Op basis van de historische ontwikkelingen binnen het plangebied kan gesteld worden dat in alle waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed verstoord zal worden door de geplande werken. Bijgevolg is het niet nuttig, noch noodzakelijk om verder vervolgonderzoek te adviseren.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Zicht op de N20 richting centrum Kortesseem ter hoogte van het kruispunt N20/Printhagendreef/Winkelstraat	6
Figuur 2: Zicht op de N20 richting Hasselt vanuit het centrum van Kortesseem	7
Figuur 3: Doorsnede van de toekomstige inplanting	10
Figuur 4: Doorsnede van de toekomstige inplanting	10
Figuur 5: Doorsnede van de toekomstige inplanting	11
Figuur 6: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes	11
Figuur 7: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes	12
Figuur 8: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes	12
Figuur 9: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes	13
Figuur 10: Inplanting DWA en RWA met weergave dieptes	13

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 18.05.2022)	2
Plan 2: Plangebied (detail) op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 18.05.2022)	3
Plan 3: Plangebied (detail) op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 18.05.2022)	3
Plan 4: Plangebied (detail) op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 18.05.2022)	4
Plan 5: Plangebied op orthofoto (digitaal; 1:1; 18.05.2022)	6
Plan 6: Plangebied (detail) met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	8
Plan 7: Plangebied (detail) met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	8
Plan 8: Plangebied (detail) met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	9
Plan 9: Plangebied (detail) met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	9
Plan 10: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:11520; 18.05.2022)	16

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGIV, 2022a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Bodemerosiekaart. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2016, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022e. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- CAI, 2022. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- GEOPUNT, 2022a. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2022b. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2022c. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).
- GEOPUNT, 2022d. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).
- GOOGLE, 2022. Google Street View. Available at: <https://www.google.be> [Accessed October 8, 2021].
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.